

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

10. maj 2012 (*)

»Artikel 63 TEUF og 65 TEUF – institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) – forskellig behandling af udbytte betalt til ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, som er undergivet kildebeskatning, og hjemmehørende investeringsinstitutter, som ikke er undergivet en sådan beskatning – spørgsmålet, om det med henblik på bedømmelsen af den nationale foranstaltnings forenelighed med de frie kapitalbevægelser er nødvendigt at tage situationen for deltagerne i investeringsinstitutterne i betragtning – foreligger ikke«

I de forenede sager C-338/11 – C-347/11,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af tribunal administratif de Montreuil (Frankrig) ved afgørelser af 1. juli 2011, indgået til Domstolen den 4. juli 2011, i sagerne

Santander Asset Management SGIIC SA, på vegne af FIM Santander Top 25 Euro Fi (sag C-338/11)

mod

Directeur des résidents à l'étranger et des services généraux

og

Santander Asset Management SGIIC SA, på vegne af Cartera Mobiliaria SA SICAV (sag C-339/11)

Kapitalanlagegesellschaft mbH, på vegne af Alltri Inka (sag C-340/11)

Allianz Global Investors Kapitalanlagegesellschaft mbH, på vegne af DBI-Fonds APT n° 737 (sag C-341/11)

SICAV KBC Select Immo (sag C-342/11)

SGSS Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH (sag C-343/11)

International Values Series of the DFA Investment Trust Co. (sag C-344/11)

Continental Small Co. Series of the DFA Investment Trust Co. (sag C-345/11)

SICAV GA Fund B (sag C-346/11)

Generali Investments Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH, på vegne af AMB Generali Aktien Euroland (sag C-347/11)

mod

Ministre du Budget, des Comptes publics, de la Fonction publique et de la Réforme de l'État,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts (refererende dommer), og dommerne J. Malenovský, G. Arestis, T. von Danwitz og D. Šváby,

generaladvokat: J. Mazák

justitssekretær: fuldmægtig R. ?ere?,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 16. februar 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Santander Asset Management SGIIC SA, på vegne af FIM Santander Top 25 Euro Fi, og Santander Asset Management SGIIC SA, på vegne af Cartera Mobiliaria SA SICAV, ved advocats C. Charpentier, N. Gelli, P. Van den Perre og C. Profitos
- Kapitalanlagegesellschaft mbH, på vegne af Alltri Inka, International Values Series of the DFA Investment Trust Co., Continental Small Co. Series of the DFA Investment Trust Co. og Generali Investments Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH, på vegne af AMB Generali Aktien Euroland, ved advocats Y. Robert og S. Lauratet
- Allianz Global Investors Kapitalanlagegesellschaft mbH, på vegne af DBI-Fonds APT n° 737, ved advocats P. Schultze og A. Feger
- SICAV KBC Select Immo ved advocats V. Louvel og S. Defert
- SGSS Deutschland Kapitalanlagegesellschaft mbH ved advocats A. Lagarrigue og B. Hardeck
- SICAV GA Fund B ved advocats P. Le Roux og L. Bogey
- den franske regering ved G. de Bergues og J.-S. Pilczer, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved C. Soulay og W. Roels, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 63 TEUF og 65 TEUF.

2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med sager anlagt af ikke-hjemmehørende institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) mod de franske skattemyndigheder vedrørende indeholdt kildeskat af indenlandsk udbytte, som er blevet udloddet til disse investeringsinstitutter.

Nationale retsforskrifter

3 I fransk ret er investeringsinstitutter opdelt i investeringsselskaber med variabel kapital (herefter »SICAV-investeringselskaber«) og investeringsfonde. I henhold til artikel 208, stk. 1a, punkt A, i code général des impôts (den franske lov om skatter og afgifter, herefter »CGI«) er SICAV-investeringselskaberne fritaget for selskabsskat af fortjeneste, der er opnået inden for rammerne af deres vedtægtsmæssige formål. For så vidt angår investeringsfonde bevirker den omstændighed, at de ejes i fællesskab, at de uden videre befinder sig uden for anvendelsesområdet for selskabsskat.

4 CGI's artikel 119a, stk. 2, bestemmer:

»Af [udbytte] indeholdes kildeskat, hvis sats fastsættes i artikel 187, når udbyttet tilfalder personer, som ikke er skattemæssigt hjemmehørende i eller har deres bopæl/hjemsted i Frankrig [...]«

5 CGI's artikel 187 bestemmer:

»1. Satsen for kildeskat som omhandlet i artikel 119a fastsættes som følger:

[...]

– 25% for alle øvrige indtægter.«

Twisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

6 Sagsøgerne i hovedsagerne er henholdsvis belgiske (sagerne C-342/11 og C-346/11), tyske (sagerne C-340/11, C-341/11, C-343/11 og C-347/11), spanske (sagerne C-338/11 og C-339/11) og amerikanske (sagerne C-344/11 og C-345/11) investeringsinstitutter, som bl.a. investerer i aktier i franske selskaber og derfor modtager udbytte. Dette udbytte er i henhold til CGI's artikel 119a, stk. 2, og artikel 187, stk. 1, undergivet kildebeskatning på 25% i Frankrig.

7 Det er den forelæggende rets vurdering, at den i hovedsagerne omhandlede nationale lovgivning indfører en forskellig skattemæssig behandling til ugunst for ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, idet udbytte opnået i Frankrig, som sådanne institutter modtager, pålægges kildeskat, mens udbytte opnået samme sted, der udbetales til hjemmehørende investeringsinstitutter, ikke pålægges en sådan skat. Denne forskellige behandling udgør ifølge den forelæggende ret en restriktion for de frie kapitalbevægelser i artikel 63 TEUF's forstand, som kun kan tillades i henhold til artikel 65 TEUF, hvis den forskellige behandling vedrører situationer, som ikke er objektivt sammenlignelige, eller hvis restriktionen kan begrundes i et tvingende alment hensyn. Med henblik på at bedømme situationernes sammenlignelighed er spørgsmålet, om situationen for deltagerne i investeringsinstitutterne skal tages i betragtning ud over investeringsinstitutternes situation, ifølge den forelæggende ret af afgørende betydning.

8 Den forelæggende ret har anført, at det – såfremt det kun er investeringsinstitutternes situation, der tages i betragtning – må fastslås, at disse befinder sig i en sammenlignelig situation, hvad enten de er hjemmehørende i Frankrig eller i en anden medlemsstat. I dette tilfælde kan forskelsbehandlingen endvidere ikke anses for at være begrundet i et tvingende alment hensyn.

9 Hvis der derimod – henset til for det første det eneste formål med investeringsinstitutter, der er som blotte mellemed, der ikke nødvendigvis er juridiske personer, at sikre investeringer for investorer, og for det andet den effektive beskatning af udbytte, som enten direkte på grund af skatteordningen for hjemmehørende investeringsinstitutter eller indirekte på grund af den kildeskat, der anvendes på ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, hviler på deltagerne, uanset om de er hjemmehørende eller ikke-hjemmehørende – ikke alene skal tages hensyn til investeringsinstitutternes situation, men ligeledes til deltagernes situation, kan kildeskattens forenelighed med princippet om de frie kapitalbevægelser anerkendes i alle tilfælde, hvor situationerne enten ikke kan anses for objektivt sammenlignelige på grund af den samlede skatteordning, der finder anvendelse, eller hvor et tvingende alment hensyn til en effektiv skattekontrol begrundet den forskellige behandling.

10 Under disse omstændigheder har tribunal administratif de Montreuil besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal, ud over investeringsinstitutternes situation, også situationen for deltagerne i investeringsinstitutterne tages i betragtning?

2) Hvis dette er tilfældet, under hvilke betingelser kan den omtvistede kildeskat da anses for overensstemmende med princippet om de frie kapitalbevægelser?»

11 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 4. august 2011 blev sagerne C-338/11 – C-347/11 forenet med henblik på den skriftlige og mundtlige forhandling samt dommen.

Om de præjudicielle spørgsmål

12 Indledningsvis præciseres, at selv om CGI's artikel 119a, stk. 2, og artikel 187 finder generel anvendelse på personer, der ikke er skattemæssigt hjemmehørende eller har deres bopæl/hjemsted i Frankrig, omhandler de forelagte spørgsmål udelukkende den skattemæssige behandling af investeringsinstitutter, der følger af nævnte bestemmelsers anvendelse.

13 Med de præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 63 TEUF og 65 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, hvorefter indenlandsk udbytte, der udloddes til investeringsinstitutter, undergives en forskellig skattemæssig behandling, alt efter hvor det udbyttemodtagende institut er hjemmehørende. For så vidt angår beskatningen af udbytte, der udloddes af hjemmehørende selskaber til ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, ønsker den forelæggende ret navnlig oplyst, om sammenligningen af situationer med henblik på at fastslå, om der foreligger en forskelsbehandling, der udgør en hindring for de frie kapitalbevægelser, kun skal foretages i forhold til investeringsorganet, eller om situationen for deltagerne i investeringsinstitutterne ligeledes skal tages i betragtning.

14 I denne forbindelse bemærkes indledningsvis, at det følger af fast retspraksis, at selv om direkte beskatning henhører under medlemsstaternes kompetence, skal de dog udøve kompetencen under overholdelse af EU-retten (dom af 4.3.2004, sag C-334/02, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 2229, præmis 29, af 20.1.2011, sag C-155/09, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 65, præmis 39, og af 16.6.2011, sag C-10/10, Kommissionen mod Østrig, Sml. I, s. 5389, præmis 23).

15 Det følger endvidere af fast retspraksis, at foranstaltninger, der er forbudt ifølge artikel 63, stk. 1, TEUF i deres egenskab af restriktioner for kapitalbevægelserne, omfatter sådanne foranstaltninger, som kan afholde ikke-hjemmehørende personer fra at foretage investeringer i en

medlemsstat, eller sådanne, der kan afholde personer, der er hjemmehørende i denne medlemsstat, fra at foretage investeringer i andre stater (dom af 25.1.2007, sag C-370/05, Festersen, Sml. I, s. 1129, præmis 24, af 18.12.2007, sag C-101/05, A, Sml. I, s. 11531, præmis 40, og af 10.2.2011, forenede sager C-436/08 og C-437/08, Haribo Lakritzen Hans Riegel og Österreichische Salinen, Sml. I, s. 305, præmis 50).

16 Hvad angår spørgsmålet, om en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, udgør en restriktion for de frie kapitalbevægelser, bemærkes, at udbytte, der udloddes af hjemmehørende selskaber til ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, hvad enten disse er etableret i en anden medlemsstat eller i et tredjeland, i medfør af denne lovgivning beskattes med 25% ved indeholdelse af kildeskat, mens sådant udbytte ikke beskattes, når det udbetales til et hjemmehørende investeringsinstitut.

17 En sådan forskellig skattemæssig behandling af udbytte over for investeringsinstitutter, alt efter hvor de er hjemmehørende, kan på den ene side afholde ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter fra at foretage investeringer i selskaber, der er etableret i Frankrig, og på den anden side afholde investorer, der er hjemmehørende i Frankrig, fra at erhverve andele i ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter.

18 Nævnte lovgivning udgør derfor en restriktion for de frie kapitalbevægelser, der i princippet er forbudt ved artikel 63 TEUF.

19 Det skal imidlertid undersøges, om denne restriktion kan begrundes med henvisning til EUF-traktatens bestemmelser.

20 I denne henseende bemærkes, at ifølge artikel 65, stk. 1, litra a), TEUF griber »artikel 63 [TEUF] ikke ind i medlemsstaternes ret til [...] at anvende de relevante bestemmelser i deres skattelovgivning, som sondrer imellem skatteydere, hvis situation er forskellig med hensyn til deres bopælssted eller med hensyn til det sted, hvor deres kapital er investeret«.

21 Denne bestemmelse skal som en undtagelse til det grundlæggende princip om de frie kapitalbevægelser fortolkes strengt. Bestemmelsen kan derfor ikke fortolkes således, at enhver skattelovgivning, som sondrer mellem de afgiftspligtige alt afhængig af det sted, hvor de er bosat, eller den medlemsstat, i hvilken de investerer deres kapital, uden videre er forenelig med traktaten (jf. dom af 11.9.2008, sag C-11/07, Eckelkamp m.fl., Sml. I, s. 6845, præmis 57, af 22.4.2010, sag C-510/08, Mattner, Sml. I, s. 3553, præmis 32, samt dommen i sagen Haribo Lakritzen Hans Riegel og Österreichische Salinen, præmis 56).

22 Undtagelsen i den nævnte bestemmelse er nemlig selv begrænset ved artikel 65, stk. 3, TEUF, der bestemmer, at de nationale bestemmelser, der er nævnt i artiklens stk. 1, »ikke [må] udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af den frie bevægelighed for kapital og betalinger, som defineret i artikel 63«.

23 Der skal derfor sondres mellem den forskellige behandling, der er tilladt ifølge artikel 65, stk. 1, litra a), TEUF, og forskelsbehandling, der er forbudt ifølge artiklens stk. 3. Det fremgår således af retspraksis, at en national skattelovgivning som den i hovedsagerne omhandlede kun kan anses for forenelig med traktatens bestemmelser om de frie kapitalbevægelser, hvis den forskellige behandling vedrører situationer, som ikke er objektivt sammenlignelige, eller som er begrundet i tvingende almene hensyn (jf. dom af 6.6.2000, sag C-35/98, Verkooijen, Sml. I, s. 4071, præmis 43, af 7.9.2004, sag C-319/02, Manninen, Sml. I, s. 7477, præmis 29, og af 1.12.2011, sag C-250/08, Kommissionen mod Belgien, Sml. I, s. 12341, præmis 51).

24 Med henblik på at bedømme situationernes sammenlignelighed er den forelæggende ret i

tvivl om, hvorvidt situationen for deltagerne i investeringsinstitutterne skal tages i betragtning ud over investeringsinstitutternes situation.

25 Den franske regering har i denne forbindelse fremhævet den omstændighed, at investeringsinstitutterne ikke er investorer i eget navn, men kollektive investeringsorganer, der handler på deres deltageres vegne. Idet investeringsinstitutterne som mellemlid er neutrale i skattemæssig henseende, beskattes det udbytte, som de modtager, ikke. Der skal derfor ligeledes tages hensyn til situationen for deltagerne i investeringsinstitutterne med henblik på at fastslå, om den forskellige behandling af udbytte, der betales til ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, i forhold til behandlingen af udbytte, der betales til hjemmehørende investeringsinstitutter, vedrører situationer, som ikke er objektivt sammenlignelige.

26 Denne argumentation kan imidlertid ikke tiltrædes.

27 Det tilkommer ganske vist hver enkelt medlemsstat, under overholdelse af EU-retten, at indrette sin ordning for beskatning af udloddet udbytte. Når en national skattelovgivning fastsætter et sondringskriterium med hensyn til beskatning af udloddet udbytte, skal bedømmelsen af situationers sammenlignelighed imidlertid foretages under hensyntagen til dette kriterium (jf. i denne retning dom af 14.12.2006, sag C-170/05, Denavit Internationaal og Denavit France, Sml. I, s. 11949, præmis 34 og 35, af 18.6.2009, sag C-303/07, Aberdeen Property Fininvest Alpha, Sml. I, s. 5145, præmis 51-54, af 19.11.2009, sag C-540/07, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 10983, præmis 43, og af 20.11.2011, sag C-284/09, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 9879, præmis 60).

28 Der kan endvidere kun tages hensyn til de relevante sondringskriterier i den omhandlede nationale lovgivning med henblik på bedømmelsen af, om den forskellige behandling, der følger af en sådan lovgivning, afspejler objektivt forskellige situationer. Når en medlemsstat har valgt at udøve sin beskatningskompetence over udbytte, der betales af hjemmehørende selskaber, på en sådan måde, at beskatningen afhænger af stedet, hvor de udbyttemodtagende investeringsinstitutter er hjemmehørende, er den skattemæssige situation for deltagerne i sidstnævnte dermed uden relevans for bedømmelsen af, om nævnte lovgivning er diskriminerende eller ej.

29 Hvad angår den i hovedsagerne omhandlede skattelovgivning skal det fastslås, at den fastsætter et sondringskriterium på grundlag af investeringsinstitutters hjemsted, idet kun ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter er undergivet kildebeskatning af det udbytte, som de modtager.

30 Desuden mangler den sammenhæng mellem den manglende beskatning af udbytte, der modtages af hjemmehørende investeringsinstitutter, og beskatningen af nævnte udbytte hos deltagerne i sidstnævnte, som den franske regering har påberåbt sig. Den skattefritagelse, som de hjemmehørende investeringsinstitutter er indrømmet, forudsætter nemlig ikke, at udloddet fortjeneste beskattes hos deltagerne i investeringsinstitutterne.

31 I denne forbindelse bemærkes, at for så vidt angår investeringsinstitutter, der foretager kapitalisering af det modtagne udbytte, sker der ingen videreudlodning af udbytte, som efterfølgende kan beskattes hos deltagerne i investeringsinstitutterne. Den i hovedsagerne omhandlede lovgivning foreskriver således ingen sammenhæng mellem den skattemæssige behandling af indenlandsk udbytte, der modtages af kapitaliseringsinvesteringsinstitutter – hvad enten de er hjemmehørende eller ikke-hjemmehørende – og den skattemæssige situation for deltagerne i disse investeringsinstitutter.

32 Hvad angår de investeringsinstitutter, der foretager udlodning af det udbytte, de modtager,

tager den omhandlede lovgivning heller ikke hensyn til den skattemæssige situation for deres deltagere.

33 Det skal i denne henseende fastslås, at den franske regerings argumentation er baseret på en forudsætning om, at deltagerne i hjemmehørende investeringsinstitutter selv har skattemæssigt hjemsted i Frankrig, mens deltagerne i ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter har deres skattemæssige hjemsted i den stat, hvor det omhandlede investeringsinstitut er hjemmehørende. De bilaterale overenskomster til undgåelse af dobbeltbeskatning, som Den Franske Republik har indgået med den omhandlede medlemsstat eller det omhandlede tredjeland, vil således ifølge den franske regering sikre, at deltagerne i hjemmehørende og ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter undergives en tilsvarende skattemæssig behandling.

34 En sådan forudsætning er imidlertid ukorrekt i kraft af sin generalisering. Det er nemlig ikke usædvanligt, at en deltager i et investeringsinstitut, der ikke er hjemmehørende i Frankrig, har sit skattemæssige hjemsted i Frankrig, eller at en deltager i et investeringsinstitut, der er hjemmehørende i Frankrig, har sit skattemæssige hjemsted i en anden medlemsstat eller i et tredjeland.

35 Det fremgår af den i hovedsagerne omhandlede lovgivning, at indenlandsk udbytte, der betales til et hjemmehørende udloddende investeringsinstitut, er fritaget for skat selv i de tilfælde, hvor Den Franske Republik ikke udøver sin beskatningskompetence over det udbytte, der videreudloddet af et sådant investeringsinstitut, bl.a. når udbyttet betales til deltagere i investeringsinstituttet, som har deres skattemæssige hjemsted i en anden medlemsstat eller i et tredjeland.

36 Indenlandsk udbytte, der betales til ikke-hjemmehørende udloddende investeringsinstitutter, pålægges desuden en skat på 25% uafhængigt af den skattemæssige situation for deres deltagere.

37 Selv om visse bilaterale overenskomster til undgåelse af dobbeltbeskatning, som Den Franske Republik har indgået med den omhandlede medlemsstat eller det omhandlede tredjeland, bestemmer, at den stat, hvor en deltager i et investeringsinstitut er hjemmehørende, skal tage hensyn til den kildeskat, der er blevet indeholdt i Frankrig, kan det for så vidt angår ikke-hjemmehørende deltagere i sådanne investeringsinstitutter ikke heraf udledes, at den i hovedsagerne omhandlede lovgivning tager hensyn til den skattemæssige situation for nævnte deltagere. Det er derimod den stat, hvor en deltager i et investeringsinstitut er hjemmehørende, der i henhold til sådanne overenskomster skal tage hensyn til den skattemæssige behandling af udbytte, som foretages i Frankrig med hensyn til investeringsinstitutter.

38 Selv hvis der findes en administrativ praksis – således som den franske regering har gjort gældende – som gør det muligt for en i Frankrig hjemmehørende deltager i et ikke-hjemmehørende investeringsinstitut i visse tilfælde at opnå en skattegodtgørelse for den kildeskat, der er blevet indeholdt hos det ikke-hjemmehørende investeringsinstitut, forholder det sig ikke desto mindre således, at den i hovedsagerne omhandlede lovgivning foreskriver en beskatning på 25% af indenlandsk udbytte, der udloddet til ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, alene på grundlag af sidstnævntes hjemsted og dermed uafhængigt af den skattemæssige situation for deltagerne i nævnte investeringsinstitutter.

39 Henset til det sondringskriterium, der er fastsat i denne lovgivning, som alene er baseret på investeringsinstitutters hjemsted, skal bedømmelsen af situationers sammenlignelighed med henblik på at fastslå, om nævnte lovgivning er diskriminerende eller ej, udelukkende foretages i forhold til investeringsorganet.

40 Denne konklusion ændres ikke af den omstændighed, at Domstolen i dom af 20. maj 2008, Orange European Smallcap Fund (sag C-194/06, Sml. I, s. 3747), vedrørende den nederlandske skatteordning for investeringsinstitutter tog hensyn til den beskatningsordning, der fandt anvendelse på fysiske personer, der var deltagere i investeringsinstitutter, med henblik på at bedømme foreneligheden af en skatteordning som den, der var omhandlet i nævnte sag, med de frie kapitalbevægelser. Nævnte skatteordning undergav nemlig – i modsætning til den i hovedsagerne omhandlede skatteordning – skattefritagelsen for investeringsinstitutterne den betingelse, at hele disse institutters overskud skulle udloddes til deres deltagere, således at skattetrykket på investeringsafkast via et investeringsinstitut tilnærmedes skattetrykket på private investorers direkte investeringer (dommen i sagen Orange European Smallcap Fund, præmis 8, 33 og 60). I denne sag havde den nationale lovgiver således anvendt den skattemæssige situation for deltagere i investeringsinstitutter som sondringskriterium for, hvilken skattemæssig behandling der fandt anvendelse.

41 I hovedsagerne er det sondringskriterium for, hvilken skattemæssig behandling der finder anvendelse, som er fastsat i den omhandlede nationale lovgivning, derimod ikke den skattemæssige situation for deltagerne i investeringsinstitutterne, men udelukkende investeringsinstituttets vedtægter i forhold til, om investeringsinstituttet er hjemmehørende eller ej.

42 Som den forelæggende ret har anført med hensyn til en national lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, som har til formål at undgå kædebeskatning af udbytte, der udloddes af hjemmehørende selskaber, er situationen for et udbyttmodtagende hjemmehørende investeringsinstitut endvidere sammenlignelig med situationen for et udbyttmodtagende ikke-hjemmehørende investeringsinstitut (jf. dommen i sagen Aberdeen Property Fininvest Alpha, præmis 43 og 44, og dommen i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 58).

43 Den franske regerings argument vedrørende dom af 22. december 2008, Truck Center (sag C-282/07, Sml. I, s. 10767, præmis 47), hvorefter den forskellige behandling af hjemmehørende investeringsinstitutter og ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter blot afspejler forskellen mellem de situationer, hvori disse institutter befinder sig med hensyn til opkrævning af skat, kan ikke tiltrædes. Det bemærkes i denne forbindelse, at den nationale lovgivning, der var omhandlet i den sag, som gav anledning til Truck Center-dommen, foreskrev beskatning af visse indenlandske indtægter hos både udbyttmodtagende hjemmehørende selskaber og udbyttmodtagende ikke-hjemmehørende selskaber. Nævnte lovgivning fastsatte udelukkende forskellige regler for skatteopkrævning i forhold til det udbyttmodtagende selskabs hjemsted, og disse var begrundet i den objektive forskel mellem situationerne for hjemmehørende selskaber og ikke-hjemmehørende selskaber. I hovedsagerne begrænser den omhandlede lovgivning sig imidlertid ikke til at fastsætte forskellige regler for skatteopkrævning i forhold til hjemstedet for modtageren af indenlandsk udbytte. Den fastsætter derimod en beskatning af nævnte udbytte udelukkende for ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter.

44 Den forskellige behandling af hjemmehørende investeringsinstitutter, der er indrømmet en skattefritagelse med hensyn til indenlandsk udbytte, som de modtager, i forhold til ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, der pålægges kildeskat af sådant udbytte, kan dermed ikke begrundes i forskellen mellem de relevante situationer.

45 Det skal endvidere undersøges, om den restriktion, der følger af en national lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, er begrundet i tvingende almene hensyn (jf. dom af 11.10.2007, sag C-451/05, ELISA, Sml. I, s. 8251, præmis 79, dommen i sagen Haribo Lakritzen Hans Riegel og Österreichische Salinen, præmis 63, og dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 68).

46 Den franske regering har for Domstolen påberåbt sig flere begrundelser, nemlig nødvendigheden af at sikre en afbalanceret fordeling af beskatningskompetencen mellem medlemsstaterne, nødvendigheden af at sikre en effektiv skattekontrol og af at bevare sammenhængen i den i hovedsagerne omhandlede beskatningsordning. Navnlig hvad angår begrundelserne for restriktioner for de frie kapitalbevægelser i forhold til tredjelande har den franske regering baseret sig dels på det synspunkt, at de omhandlede regler i denne særlige sammenhæng er nødvendige for at sikre en effektiv skattekontrol, dels på artikel 64, stk. 1, TEUF.

47 Det bemærkes, at nødvendigheden af at sikre en afbalanceret fordeling af beskatningskompetencen mellem medlemsstaterne bl.a. kan anerkendes, når den pågældende ordning har til formål at hindre former for adfærd, som kan gøre indgreb i en medlemsstats ret til at udøve sin beskatningskompetence med hensyn til virksomhed, der udøves på dens område (jf. dom af 18.7.2007, sag C-231/05, Oy AA, Sml. I, s. 6373, præmis 54, af 8.11.2007, sag C-379/05, Amurta, Sml. I, s. 9569, præmis 58, dommen i sagen Aberdeen Property Fininvest Alpha, præmis 66, og dommen i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 77).

48 Når en medlemsstat har valgt ikke at beskatte udbytte modtagende hjemmehørende investeringsinstitutter af indenlandsk udbytte, kan den imidlertid ikke påberåbe sig nødvendigheden af at sikre en afbalanceret fordeling af beskatningskompetencen mellem medlemsstaterne med henblik på at begrunde en beskatning af ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter, der modtager sådant udbytte (Amurta-dommen, præmis 59, dommen i sagen Aberdeen Property Fininvest Alpha, præmis 67, og dommen i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 78).

49 Den i hovedsagerne omhandlede nationale lovgivning kan heller ikke begrundes i nødvendigheden af at sikre en effektiv skattekontrol. Som den forelæggende ret ligeledes har anført, kan en effektiv skattekontrol nemlig ikke begrunde en beskatning, som specifikt og udelukkende rammer ikke-hjemmehørende.

50 Hvad angår argumentet om at bevare sammenhængen i den franske beskatningsordning bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at nødvendigheden af at bevare en sådan sammenhæng kan begrunde en lovgivning, som kan begrænse de grundlæggende friheder (jf. dom af 28.1.1992, sag C-204/90, Bachmann, Sml. I, s. 249, præmis 21, af 23.10.2008, sag C-157/07, Krankenhaus Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt, Sml. I, s. 8061, præmis 43, og dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 70).

51 For at et anbringende, der er baseret på en sådan begrundelse, kan godtages, kræver det imidlertid ifølge fast retspraksis, at der fastslås en direkte sammenhæng mellem den pågældende skattefordel og udligningen af denne fordel ved en bestemt skatteopkrævning (dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis), idet den direkte karakter af denne sammenhæng skal vurderes under hensyn til det formål, der forfølges med den pågældende lovgivning (dom af 27.11.2008, sag C-418/07, Papillon, Sml. I, s. 8947, præmis 44, og dommen i sagen Aberdeen Property Fininvest Alpha, præmis 72).

52 Som det fremgår af denne doms præmis 30, er fritagelsen for kildeskat af udbytte imidlertid ikke undergivet en betingelse om, at det udbytte, der modtages af det pågældende investeringsinstitut, skal videreudloddet af investeringsinstituttet, og at udbyttets beskatning hos deltagerne i nævnte investeringsinstitutter skal gøre det muligt at udligne fritagelsen for kildeskat.

53 Der foreligger følgelig ingen direkte sammenhæng som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 51, mellem fritagelsen for kildeskat af indenlandsk udbytte, der modtages af et hjemmehørende investeringsinstitut, og beskatningen af nævnte udbytte i dets

egenskab af indtægter for deltagerne i nævnte investeringsinstitut.

54 Hvad navnlig angår begrundelserne for restriktioner for de frie kapitalbevægelser i forhold til tredjelande bemærkes endelig, at den franske regering har begrænset sig til at gøre gældende, at med hensyn til kapitalbevægelser, og så længe der ikke foreligger beskatningsoverenskomster, der fastsætter gensidig administrativ bistand, skal de omtvistede restriktioner begrundes i nødvendigheden af at sikre en effektiv skattekontrol. Det fremgår ganske vist af retspraksis, at sådanne kapitalbevægelser indgår i en anden retlig sammenhæng end den, der er tale om i forholdet mellem medlemsstater (A-dommen, præmis 60). Det er dog i denne forbindelse tilstrækkeligt at bemærke, at den franske regering ikke har fremlagt nogen oplysninger, der godtgør, hvorfor en effektiv skattekontrol skulle begrunde en beskatning, der specifikt og udelukkende rammer ikke-hjemmehørende investeringsinstitutter. Da anmodningerne om præjudiciel afgørelse endvidere ikke omhandler en fortolkning af artikel 64 TEUF, er det ufornuddigt at undersøge, om den restriktion for de frie kapitalbevægelser til eller fra tredjelande, der følger af en lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede, kan begrundes i medfør af denne bestemmelse.

55 Henset til samtlige disse betragtninger, skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 63 TEUF og 65 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter indenlandsk udbytte undergives beskatning i form af kildeskat, når udbyttet modtages af investeringsinstitutter, der er hjemmehørende i en anden stat, mens sådant udbytte er fritaget for skat for investeringsinstitutter, der er hjemmehørende i førstnævnte stat.

Dommens tidsmæssige virkning

56 I sit indlæg under retsmødet har den franske regering anmodet Domstolen om at begrænse denne doms tidsmæssige virkninger, såfremt den finder, at en national lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede er uforenelig med artikel 63 TEUF og 65 TEUF.

57 Til støtte for sin anmodning har regeringen dels gjort Domstolen opmærksom på de alvorlige økonomiske følger af en dom, der når til et sådant resultat. Dels har regeringen gjort gældende, at Den Franske Republik, henset til Europa-Kommissionens og de andre medlemsstaters adfærd, har kunnet anse den i hovedsagerne omhandlede lovgivning for forenelig med EU-retten.

58 I denne forbindelse bemærkes, at i henhold til fast retspraksis skal den fortolkning, som Domstolen foretager af en EU-retlig regel under udøvelse af sin kompetence i henhold til artikel 267 TEUF, belyse og præcisere betydningen og rækkevidden af den pågældende regel, således som den skal forstås og anvendes, henholdsvis burde have været forstået og anvendt fra sin ikrafttræden. Heraf følger, at den således fortolkede regel kan og skal anvendes af retten endog i forbindelse med retsforhold, der er stiftet og består, før der afsiges dom vedrørende fortolkningsanmodningen, såfremt betingelserne for at forelægge de kompetente domstole en tvist om anvendelsen af den nævnte regel i øvrigt er opfyldt (jf. bl.a. dom af 3.10.2002, sag C-347/00, Barreira Pérez, Sml. I, s. 8191, præmis 44, af 17.2.2005, forenede sager C-453/02 og C-462/02, Linneweber og Akriditis, Sml. I, s. 1131, præmis 41, og af 6.3.2007, sag C-292/04, Meilicke m.fl., Sml. I, s. 1835, præmis 34).

59 Domstolen vil kun undtagelsesvis i henhold til et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er sikret i Den Europæiske Unions retsorden, finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig den således fortolkede bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold. For at der kan træffes bestemmelse om en sådan begrænsning, skal to hovedbetingelser være opfyldt, nemlig at de berørte parter skal være i god tro, og at der skal være fare for alvorlige forstyrrelser (jf. bl.a. dom af 10.1.2006, sag C-402/03, Skov og Bilka, Sml. I, s. 199, præmis 51, og af 3.6.2010, sag C-2/09, Kalinchev, Sml. I, s. 4939, præmis 50).

60 Domstolen har nærmere bestemt kun truffet en sådan bestemmelse under ganske bestemte omstændigheder, hvor der ellers var risiko for alvorlige økonomiske følger, navnlig fordi der var stiftet mange retsforhold i god tro i henhold til de pågældende retsforordninger, som blev anset for at være lovligt i kraft, og fordi det fremgik, at borgerne og de nationale myndigheder var blevet tilskyndet til at følge en adfærd, som ikke var i overensstemmelse med EU-retten, på grund af en objektiv og betydelig usikkerhed vedrørende de EU-retlige bestemmelsers rækkevidde, en usikkerhed, som de øvrige medlemsstater eller Kommissionen eventuelt selv havde bidraget til med den af dem fulgte adfærd (jf. bl.a. dom af 27.4.2006, sag C-423/04, Richards, Sml. I, s. 3585, præmis 42, og Kalinchev-dommen, præmis 51).

61 For så vidt angår den franske regerings argument om den objektive og betydelige usikkerhed vedrørende de EU-retlige bestemmelsers rækkevidde har regeringen ikke præciseret, hvordan den adfærd, som Kommissionen og andre medlemsstater har fulgt, skulle have bidraget til en sådan usikkerhed. Det kan under alle omstændigheder ikke tiltrædes, at der i hovedsagerne foreligger en objektiv og betydelig usikkerhed vedrørende de EU-retlige bestemmelsers rækkevidde. Det fremgår af Domstolens faste retspraksis som nævnt i denne doms præmis 27, at med henblik på at fastslå foreneligheden af en lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede med artikel 63 TEUF og 65 TEUF skal bedømmelsen af situationers sammenlignelighed foretages på det niveau, som medlemsstaten selv har valgt, i dette tilfælde hos investeringsinstitutterne. Som den forelæggende ret har anført, volder bedømmelsen af foreneligheden af artikel 63 TEUF og 65 TEUF med en lovgivning som den i hovedsagerne omhandlede desuden ingen særlige problemer, såfremt sammenligningen af situationer skal foretages i forhold til investeringsinstitutterne.

62 Hvad angår den franske regerings henvisning til denne doms betydelige budgetmæssige konsekvenser bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at de økonomiske følger, som en præjudiciel afgørelse kan få for en medlemsstat, ikke i sig selv kan begrunde en begrænsning af dommens tidsmæssige virkninger (dom af 20.9.2001, sag C-184/99, Grzelczyk, Sml. I, s. 6193, præmis 52, af 15.3.2005, sag C-209/03, Bidar, Sml. I, s. 2119, præmis 68, og Kalinchev-dommen, præmis 52). Den Franske Republik, der i det foreliggende tilfælde først under retsmødet har anmodet om en begrænsning af denne doms tidsmæssige virkninger, har imidlertid ikke under dette retsmøde fremlagt oplysninger, som ville gøre det muligt for Domstolen at vurdere, om Den Franske Republik faktisk risikerer alvorlige økonomiske følger.

63 Det følger af det ovenstående, at der ikke er grundlag for at begrænse denne doms tidsmæssige virkninger.

Sagsomkostninger

64 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 63 TEUF og 65 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter indenlandsk udbytte undergives beskatning i form af kildeskat, når udbyttet modtages af institutter for kollektiv investering i værdipapirer, der er hjemmehørende i en anden stat, mens sådant udbytte er fritaget for skat for institutter for kollektiv investering i værdipapirer, der er hjemmehørende i førstnævnte stat.

Underskrifter

* Processprog: fransk.